

Maximes Capitales = DL X, 139-154 - éd. Mühl

Auteur(s) : Diogène Laërce ; Epicure

Les folios

En passant la souris sur une vignette, le titre de l'image apparaît.

10 Fichier(s)

Mots clés

[Mühl, Peter von der \(1885-1970\)](#)

Comment citer cette page

Diogène Laërce ; Epicure, Maximes Capitales = DL X, 139-154 - éd. Mühl, 1922

Department of Philosophy and Cultural Heritage of University Ca' Foscari of Venice
; EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)

Consulté le 16/01/2026 sur la plate-forme EMAN :
<https://eman-archives.org/Epicurei/items/show/24>

Copier

Présentation du document

Date1922

Mentions légales

- Responsabilité éditoriale : Department of Philosophy and Cultural Heritage of University Ca' Foscari of Venice ; EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Texte : Domaine public

Editeur de la ficheDepartment of Philosophy and Cultural Heritage of University
Ca' Foscari of Venice ; EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)

Contributeur(s)

- Giovacchini, Julie
- Marchand, Stéphane

LangueGrec ancien

SourceVoir description détaillée du texte : [CIRIS](#)

Contenus reliés

Collection Ep. Maximes Capitales

Ce document est une version de :

[Maximes Capitales = DL X, 139-154 - éd. Usener](#)□

Description du document

DescriptionVoir description détaillée de l'édition : [CIRIS](#)

Notice créée par [Julie Giovacchini](#) Notice créée le 30/11/2021 Dernière modification le 30/05/2022

RATAE SENTENTIAE

ΚΥΡΙΑΙ ΔΟΞΑΙ

p. 71

I Τὸ μακάριον καὶ ἀφθαρτον οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει 139
οὔτε ἄλλω παρέχει, ὥστε οὔτε ὀργαῖς οὔτε χέρσι συνέχεται
ἐν ἀσθενείᾳ γὰρ πᾶν τὸ τοιοῦτον. (ἐν ἄλλοις δὲ φησι τοὺς θιοὺς ἔ
λόγῳ θεωρητοὺς, οὓς μὲν κατ' ἀριθμὸν ὑφιστάτας, οὓς δὲ κατὰ
ὁμοειδίαν ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐπιρροῆς τῶν ὁμοίων εἰδώλων ἐπὶ
τὸ αὐτὸ ἀποτεταλισμένων, ἀνθρωποποιεῖς.)

II Ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· τὸ γὰρ διαλυθὲν ἀναι-
σθητεῖ· τὸ δ' ἀναισθητοῦν οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. 10

III Ὅρος τοῦ μεγέθους τῶν ἡδονῶν ἢ παντὸς τοῦ ἀλ- 11
γοῦντος ἐπεξαιρέσεις. ὅπου δ' ἂν τὸ ἡδόμενον ἐνῇ, καθ' ὃν

1 I — Vatic. 1, Diog. Oen. fr. 42 Williams ἀφθαρτον... παρέχει
alii multi | πράγματα D Vat. D. Oen. multi: πράγμ' Schol.
Townl. D. 526 πράγμα (εἴτε — ἔχει τι?) Seneca Apocol. 8

4 ἄλλο B¹ F ἄλλοις Schol. Townl. Seneca | συνέχεσθαι B
b ἀσθενεί unus D. Laert.: ἀσθενεία Vat. (incertum de D. Oen.)
Philod., De ira c. XLIII p. 86 W. Nemescius, De nat. hom. 44
p. 347 M., Cicero, De nat. deor. I 122, 124; cf. Epist. p. 23, 23

6 ex Cicerone De nat. deor. I 19, 49 scholium a Diog. Laert.
turbatum esse apparet; οὐ μὲν pro οὓς μὲν et ὥς δὲ pro οὓς δὲ
scribens Gass. locum frustra corrigere conatus est; cf. imprimis
W. Scott, Journ. of phil. XII 212 sqq. Plaiberg ad Cic. I;
R. Philippson, Herm. I-I (1916) 579 sqq. Laertium et trad. lect.
defendere studet. 7 ὁμοειδίαν P² Cc ὁμοειδίαν (ex ὁμω· B¹)

BZf ὁμοειδίαν P¹ ὁμοιοειδίαν F | ὁμοίων] ἰδίων F 8 τεταλισμέ-
νων F ἀποτεταλισμένους Kuehn 9 II — Vat. 2, D. Oen. fr. 43.
alii | ἀναλυθὲν B λυθὲν Plutarchus, Non posse... 23 p. 1103 D

10 ἀναισθητον Io. Stob. IV 51, 29 p. 1073 H. solus

11 III — Diog. Oen. fr. 46 ἰούντος... ἐπεξαιρέσεις[et] το τὸ ἀλ-
γοῦντι ἢ λυπουμένῳ ἢ «[. alii neque ad ἐπεξαιρέσεις; Pap.
Herc. 1012 (VH¹ VII 14) col. 41 cf. Diels SPAW 1897, 1064 sq.
ib. 1916, 888, 2, Croen., Kol. u. Mencl. p. 116: παντὸς τοῦ
ἀλγοῦντος ἐπεξαιρέσεις τὸ μὲν γὰρ παντὸς διέλκεται κατὰ τὰ
ἀντίγραφα, προστιθεμένου τοῦ παντὸς ἐν τισιν, ἐν δὲ τισιν μὴ
προστιθεμένου· κατὰ πάντα δὲ τὰ κ... ὥς ἔχοντα ἀντίγραφα
γέγραπται ἢ τοῦ ἀλγοῦντος ἐξαιρέσεις, οὐχ ἐπεξαιρέσεις [ὥστε
καί] τ[ι κα]κίστατον... ἐπαπ[τε]ύειν τινα

ἂν χρόνον ἤ, οὐκ ἴσται τὸ ἀλγοῦν ἢ λυπούμενον ἢ τὸ συναμφοτέρων.

- 140 IV Οὐ χρονίζει τὸ ἀλγοῦν συνεχῶς ἐν τῇ σαρκί, ἀλλὰ τὸ μὲν ἥκρον τὸν ἐλάχιστον χρόνον πάρισσι, τὸ δὲ μόνον ὑπερταίειον τὸ ἡδόμενον κατὰ σάρκα οὐ πολλὰς ἡμέρας συμμένει. αἱ δὲ πολυχρόνιοι τῶν ἀρρωστικῶν πλεονάζον ἔχουσι τὸ ἡδόμενον ἐν τῇ σαρκὶ ἥπερ τὸ ἀλγοῦν.

V Οὐκ ἴσταιν ἡδέως ζῆν ἔντε τοῦ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως (οὐδὲ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως) ἔντε τοῦ ἡδέως. ὅτε δὲ τοῦτο μὴ ὑπάρχει, [οὐ ζῆ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως ὑπάρχει] οὐκ ἴσται τοῦτο ἡδέως ζῆν.

VI Ἔνεκα τοῦ θαρρεῖν ἐξ ἀνθρώπων ἦν κατὰ φύσιν ἀρχῆς καὶ βασιλείας ἀγαθόν, ἐξ ὧν ἂν ποτε τοῦτο οἷός τ' ἢ παρασκευάζεσθαι.

- 141 VII Ἐνδοξοὶ καὶ περίβλεπτοί τινες ἐβουλήθησαν γενέσθαι, τὴν ἐξ ἀνθρώπων ἀσφάλειαν οὕτω νομίζοντες περιποιήσεσθαι. ὥστε εἰ μὲν ἀσφαλῆς ὁ τῶν τοιούτων βίος, ἀπέλαβον τὸ τῆς φύσεως ἀγαθόν· εἰ δὲ μὴ ἀσφαλῆς, οὐκ ἔχουσιν οὐ ἔνεκα ἐξ ἀρχῆς κατὰ τὸ τῆς φύσεως οἰκτεῖον ἐρίχθησαν.

10 VIII Οὐδεμία ἡδονὴ καθ' ἑαυτὴν κακόν· ἀλλὰ τὰ τινῶν

1 ἂν om. BP¹Co | τὸ λυπούμενον FP¹Zf, om. artic. BP¹Co, Diog. Oen.; cf. p. 53, 11 | τὸ ante εὖν om. D. Oen. ut videtur

2 IV = Vat. 3, D. Oen. fr. 53 πλεονάζον... ἀλγ[οῦν, αἱ σαρκίως ὁ κατὰ σάρκα... ὁ ἡδόμενον om. F¹Zf, suppl. in mg. F¹

3 συμμένει Byw.; συμβαίνει B ὑπάρχει Vat. 6 τὸ ἡδόμενον post σαρκὶ transp. Vat. 8 V = Vat. 5, D. Oen. fr. 54 φρονίμ]ως¹... δικαί]ως² cf. p. 49, 10 seqq., αἷος 9 οὐδὲ... 10 ἡδέως om. Vat. 2 οὐδὲ... δικαίως D. Oen., ut olim Gass. supplenerat: om. B

10 ὅτε δὲ τοῦτο Vat. ὅτε δ' ἐν τοῦτων Us. | οὐ ζῆ... 11 ὑπάρχει deunt Vatic., deleti 10 οὐ] οἷον Us. | ζῆ] ζῆν Gass., Us. 11 καὶ ὁ δικαίως FZf | ὅπα... cum lacuna B ὑπάρχων compendio P | τοῦτον] τοῦτο B¹ om. Vat. 12 VI = D. Oen. fr. 44 ἢ τοῦτο παρασκευάζεσθαι | ἦν Us.; ἦ B ἔστιν Mei. | ἀρχῆς καὶ βασιλείας glossema ad ἐξ ὧν cwc apud Us.

13 τοῦτο post ἦ transp. Diog. Oen. τοῦτό τις Mei. | τ' ἦν B 14 P¹ 15 ἐβουλήθησαν F 20 VIII = Vat. 50, D. Oen. fr. 44 ἡδ]ονή καθ' ἑαυτὴν κα[κόν Ambros. Epist. 63, 13 | ἑαυτὴν

ἡδονῶν ποιητικὰ πολλαπλασίους ἐπιφέρει τὰς ὀχλήσεις τῶν ἡδονῶν.

IX Εἰ κατεπυκνοῦτο πᾶσα ἡδονή, καὶ χρόνος καὶ περὶ ὅλον 142
τὸ ἄθροισμα ὑπῆρχεν ἢ τὰ κυριώτατα μέρη τῆς φύσεως, οὐκ
ἂν ποτε διέφερον ἀλλήλων αἱ ἡδοναί.

X Εἰ τὰ ποιητικὰ τῶν περὶ τοὺς ἀσώτους ἡδονῶν ἔστι
τοὺς φόβους τῆς διανοίας τοὺς τε περὶ μετιώρων καὶ θανάτου
καὶ ἀλγηδόνων, ἔτι τε τὸ πέρας τῶν ἐπιθυμιῶν ἰδίδιασκειν,
οὐκ ἂν ποτε εἴχομεν ὅ τι μεμψαίμεθα αὐτοῖς, πανταχόθεν ἐκ-
πληρουμένοις τῶν ἡδονῶν καὶ οὐθαμόθεν οὔτε τὸ ἀλγοῦν 10
οὔτε τὸ λυπούμενον ἔχουσιν, ὅπερ ἐστὶ τὸ κακόν.

XI Εἰ μὴθὲν ἡμᾶς αἱ τῶν μετιώρων ὑποψίαι ἠνώχλουν
καὶ αἱ περὶ θανάτου, μὴ ποτε πρὸς ἡμᾶς ᾗ τι. ἔτι τε τὸ μὴ 14
κατανοεῖν τοὺς ὄρους τῶν ἀλγηδόνων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν,
οὐκ ἂν προσεδιόμεθα φησιολογίας.

XII Οὐκ ἦν τὸ φοβούμενον λυεῖν ὑπὲρ τῶν κυριωτάτων 143
μὴ κατενότα τίς ἢ τοῦ σύμπαντος φύσις, ἀλλ' ὑποπιεύοντά

FZf, γρ P², Vat., D. Oen. cf. p. 58, 6: ταυτὸ BP¹Co | κακὴ FZf, γρ P² | τὰ om. FZf

1 ἡδονῶν om. B¹ cum Vaticano (τὰ ποιητικὰ ἐνίων) 2 κατε-
πίκτου BP¹Co, Arndt Em. Ep. p. 35; cf. fr. 432, Damox.
apud Athen. III 103 B, Bignone, Riv. Fil. XXXVII (1909)
70, 2 | καὶ χρόνω FP²Zf τω ... χρόνω cum lacuna B¹ τῷ καὶ
χρόνω B²P¹Co τῷ χρόνω Arndt | περὶ ὅλον Rossi: περίουον
BP¹Co περὶ ὁδὸν FZf, γρ P² 6 X = D. Oen. fr. 45 τῶν ἀλ-
γηδόνων ἰδίδιασκειν ... εἴχομεν[εἰ πανταχόθεν ... τῶν εἰ οὔτε]
τὸ ἀλγοῦν, Cic. De fin. II 7, 21, Ambros. Epist. 63, 13 |
ποιητὰ FZf, γρ P² | ἀσώματους FZf, γρ P² 8 [τῶν τε ἐπιθυμιῶν
καὶ τῶν ἀλγηδόνων amplificans D. Oen. 9 ποί[ε] εἴχομεν B¹
ποτε εἴχομεν F(?)Zf | μεμψαίμεθα B ἱμεμψαίμεθα Us. | πάντοθεν
FZf, γρ P² | ἐκπληρουμένοις D. Oen., Us. iam antea: ἐκπληρ. Ω

10 οὐθαμόθεν FP²Zf om. D. Oen. ut vid. | τὸ om. B
12 XI = Plut. Non posse ... S p. 1022 B, sed contr. | αἱ ἐπὶ
τῶν Plut. 13 καὶ περὶ Zf ἔτι τε τὰ περὶ Plut. | τε τὸ μὴ
κατανοεῖν Lachelier: τετόληκα νοεῖν CoFZ τετόληκα νοεῖν B
τ[ε]τόληκα νοεῖν P [] m² τετόληκα νοεῖν f 16 XII = Vat. 49

17 εἰδότες Vat. | ὑποπιεύοντά τε Ω ὑποπιεύοντι Vat.
corr. Us. Hinc cod. Co ab altero scriptore scriptum est

τι τῶν κατὰ τοὺς μύθους. ὅστε οὐκ ἦν ἄνευ φυσιολογίας ἀκραιφύς τὰς ἡδονὰς ἀπολαμβάνειν.

XIII Οὐθὲν ὄφελος ἦν τὴν κατὰ ἀνθρώπους ἀσφάλειαν κατασκευάζεσθαι τῶν ἄνωθεν ὑπόπτων καθιστώτων καὶ τῶν
2 ὑπὸ γῆς καὶ ἀπλῶς τῶν ἐν τῷ ἀπείρῳ.

XIV Τῆς ἀσφαλείας τῆς ἐξ ἀνθρώπων γενομένης μέχρι τινὸς δυνάμει τε ἐξαιρεστικῇ καὶ εὐπορίᾳ εἰλικρινεστέρᾳ γίνεται ἢ ἐκ τῆς ἡσυχίας καὶ ἐκχωρήσεως τῶν πολλῶν ἀσφάλεια.

144 XV Ὁ τῆς φύσεως πλοῦτος καὶ ὠρισται καὶ εὐποριστός
10 ἴστιν· ὁ δὲ τῶν κενῶν δοξῶν εἰς ἄπειρον ἐκπίπτει.

XVI Βραχία σοφῶ τύχη παρεμπίπτει, τὰ δὲ μέγιστα καὶ
2 12 κυριώτατα ὁ λογισμὸς διόκηκει καὶ κατὰ τὸν συνεχῆ χρόνον τοῦ βίου διοικεῖ καὶ διοικῆσει.

XVII Ὁ δίκαιος <βίος> ἀταρακτώτατος, ὁ δ' ἄδικος πλείστης
15 ταραχῆς γέμων.

XVIII Οὐκ ἐπαύζεται ἐν τῇ σαρκὶ ἡ ἡδονή, ἐπειδὴν ἄπαξ
τὸ κατ' ἐνδομὴν ἀλοοῦν ἐξαιρεθῇ, ἀλλὰ μόνον ποικίλλεται· τῆς

2 XIII — Vat. 72, D. Oen. fr. 47 οὐθὲν ἦν ὄφελος | ὄφελος ἦν Vat. | κατ' ἀνθρώπους FCo²Zf κατ' ἀνθρώπον Vat. παρ' ἀνθρώπων Us., Kl. Schr. I 301 4 παρασκευάζεσθαι Vat. cf. p. 52, 13, 60, 2 7 τε] τι Us. | ἐξαιρεστικῇ cf. p. 59, 17, Hermarchus apud Porphy. De abst. I 10 p. 93, 2 N¹ in codicibus: ἐξαιρεστικῇ (-κῇ F) FP²Zf ἐξαιρεστικῇ P¹ ἐξαιρ(ε)στικῇ B [] m¹ ἐξαιρεστικῇ Co² ἐξαιρεστικῇ Mei. εἰλικρινεστέρᾳ scrib.: εἰλικρινεστέρᾳ Q | ἐξαιρεστικῇ καὶ εὐπορίᾳ εἰλικρινεστέρᾳ Us. ἐξαιρεστικῇ καὶ εὐπορίᾳ εἰλικρινεστέρᾳ <βεβαιωτέρᾳ> Croen. 8 ἐκχωρήσεως BPFCo²Z¹, 'corr.' Z¹I 9 XV — Vat. 8, Porphy. De abst. I 49 p. 123, 11, ad Marc. 27 p. 291, 17 N¹, Cic. De fin. I 13, 45, alii | καὶ prius om. Vat. Porph., habet Cicero 11 XVI — Io. Stob. II, 8, 28 p. 159 W, Cic. De fin. I 19, 63, Tuscul. V, 9, 26, Vitruv. VI praef. 3, Sen. De const. sap. 15, 4 | βραχία P² Stob., Cic., sed cf. Damocr. fr. 119 D 12 διόκει Zf διόκησει Us. | καὶ om. Stob., Us. | καὶ . . . 13 διοικῆσει abundat a Romanis auct. 14 τοῦ βίου om. FCo²Zf (κατὰ τὸν βίον καὶ συνεχῆ χρόνον Stob.) | διοικεῖ καὶ διοικῆσει om. Stob.; cf. p. 23, 20 14 XVII — Vat. 12, Diodorus XXV fr. 1 | βίος om. Q, hab. Vat. Diod. 15 ἐπαύζεται ἡ ἡδονή ἐν τῇ (τῇ om. FCo²) σαρκὶ FCo²Zf

δὲ διανοίας τὸ πέρας τὸ κατὰ τὴν ἡδονὴν ἀπεγένηται ἢ τι
τούτων αὐτῶν ἐκλόγισις καὶ τῶν ὁμογενῶν τούτοις, ὅσα τοὺς
μαγίστους φόβους παρὶσκαύαζε τῇ διανοίᾳ.

XIX Ὁ ἄπειρος χρόνος ἴσην ἔχει τὴν ἡδονὴν καὶ ὁ πεπε- 145
ρασμένος, ἰάν τις αὐτῆς τὰ πέρατα καταμετρήσῃ τῷ λογισμῷ.

XX Ἡ μὲν σὰρξ ἀπέλαβε τὰ πέρατα τῆς ἡδονῆς ἄπειρα,
κὰν ἄπειρος αὐτὴν χρόνος παρὶσκαύσῃ. ἡ δὲ διάνοια τοῦ τῆς
σαρκὸς τέλους καὶ πέρατος λαβοῦσα τὸν ἐπιλογισμὸν καὶ τοὺς
ὑπὲρ τοῦ αἰῶνος φόβους ἐκλύσασα τὸν παντελῆ βίον παρὶ-
σκαύασε, καὶ οὐθέν ἔτι τοῦ ἀπείρου χρόνου προσδεῖται[μεν] 10
ἀλλ' οὔτε ἔφυγε τὴν ἡδονὴν, οὐδ' ἡνίκα τὴν ἐξαγωγὴν ἐκ τοῦ
ζῆν τὰ πράγματα παρὶσκαύαζεν, ὥς ἐλλείπουσά τι τοῦ ἀρίστου
βίου κατέστρεψεν.

XXI Ὁ τὰ πέρατα τοῦ βίου κατιδῶς οἶδεν, ὥς εὐπόριστόν 146
ἴσται τὸ <τὸ> ἀλγοῦν κατ' ἑνδοξίαν ἐξαίρουσιν καὶ τὸ τὸν βίον
βίον παντελῆ καθιστάν· ὥστε οὐδὲν προσδεῖται πραγμάτων 10
ἀγῶνας κακτημένων.

XXII Τὸ ὑφιστατὸς δεῖ τέλος ἐπιλογιζέσθαι καὶ πᾶσαν τὴν
ἐνάργειαν, ἐφ' ἣν τὰ δοξαζόμενα ἀνάγομεν· εἰ δὲ μὴ, πάντα
ἀκρισίας καὶ ταραχῆς ἔσται μιστά. 20

XXIII Εἰ μάχῃ πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν, οὐχ ἔξεις οὐδ'
ὅς ἂν φῆς αὐτῶν διαφεύσθαι πρὸς τί ποιούμενος τὴν ἀναγω-
γὴν κρίνῃς.

τ ἐκλόγησις FCo²Zf + XIX — Vat. 22, Cic. De fin. I 19, 63 |
ὁ om. BP¹ + cf. D. Oen. fr. 52. 48 τ καὶ Diels, Philol. De die I
p. 74, 6: καὶ Ω | παρὶσκαύαζεν] ἀρίστος ἂν Ua., scripsit
παρὶσκαύαζαι ἂν 10 χρόνον BP¹ βίου FCo²Zf, γρ P² | προσδε-
τέθημεν FCo²Zf προσδετέθημεν F [προσδετέθη] μὲν B²: προσδετέθη
αὐτῇ. προσδετέθη ἂν Mei. 11 οὐδέ B οὐδ', F οὐθ' H Ua.
12 ἐλλείπουσά BP¹ | ἀορίστου Zf 13 κατέστρεψεν Byw. | cf.
Philol. De morte col. III (Vol. Herc.² I p. 25), Carneisius,
Philol. B col. XII (Cruen., Kol. u. Mened. p. 70) 14 τὸ ins.
Caz. 15 καθιστάν Ω 16 δεῖ] ἀπὲ B¹ δὲ Zf | τέλος del. Schm.,
cf. Iamén Arndt, Em. Ep. p. 36 τέλος Brieger | λογίζεσθαι
FCo² 21 εἰ] εἰ μὴ F¹Co² | μάχῃ Ω, corr. Byw. | οὐδ' ὅς ἂν]
οὐδασα (?) B¹ 22 φῆς (φῆς B²P²) αὐτῶν (ex αὐτῷ P¹) BP αὐτῶν
ἐφ' ἧς FCo² αὐτῶν φῆς Zf

147 XXIV Εἴ τιν ἐκβαλεῖς ἀπλῶς αἰσθῆσαι καὶ μὴ διαιρήσεις
τὸ δοξαζόμενον κατὰ τὸ προσμένον καὶ τὸ παρὸν ἤδη κατὰ
τὴν αἰσθῆσιν καὶ τὰ πόθη καὶ πᾶσαν φανταστικὴν ἐπιβολὴν
τῆς διανοίας, συνταράξεις καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις τῇ μεταίῳ
1 δόξῃ, ὥστε τὸ κριτήριον ἅπαν ἐκβαλεῖς. εἰ δὲ βεβαιώσεις καὶ
τὸ προσμένον ἅπαν ἐν ταῖς δοξαστικαῖς ἐννοίαις καὶ τὸ μὴ
2 τὴν ἐπιμαρτύρησιν * * οὐκ ἔκλειψεις τὸ διαψευσμένον,
ᾧς(τε) τετηρηκὼς ἴσῃ πᾶσαν ἀμφισβήτησιν καὶ πᾶσαν κρίσιν
τοῦ ὀρθῶς ἢ μὴ ὀρθῶς.

148 XXV Εἰ μὴ παρὰ πάντα καιρὸν ἐπανοίσεις ἕκαστον τῶν
11 πραττομένων ἐπὶ τὸ τέλος τῆς φύσεως, ἀλλὰ προκαταστρέψεις
εἴτε φυγὴν εἴτε δόλῳ ποιοῦμενος εἰς ἄλλο τι. οὐκ ἴσονται
σοι τοῖς λόγοις αἱ πράξεις ἀκόλουθοι.

XXVI Τῶν ἐπιθυμιῶν ὅσαι μὴ ἐπ' ἄλγοῦν ἐπανόγουσιν
10 εἰ μὴ συμπληρωθῶσιν, οὐκ εἰσὶν ἀναγκαῖαι, ἀλλ' εὐδιάχυτον
τὴν βροχίαν ἔχουσιν, ὅταν δυσπόριστοι ἢ βλάβης ἀπεργαστικαὶ
δόξωσιν εἶναι.

XXVII Ὡς ἡ σοφία παρασκευάζεται εἰς τὴν τοῦ ὅλου βίον
μακαριότητα, πολὺ μέγιστόν ἐστιν ἡ τῆς φιλίας κτήσις.

20 XXVIII Ἡ αὐτὴ γνώμη θαρρεῖν τι ἐποίησεν ὑπὲρ τοῦ
μηθὲν αἰώνιον εἶναι δεινὸν μηδὲ πολυχρόνιον, καὶ τὴν ἐν

1 ἐκβαλεῖς Cob.: ἐκβάλλεις BPF ἐκβάλλης Co² Z¹ ἐκβάλλη-
σιν Z¹ | διαιρήσεις F διαιρήσης B διαιρεῖς εἰς FCo² διαιρῆς
εἰς Z¹ 2 κατὰ] καὶ FCo² Z¹, γρ P¹ | προσμενόμενον BP cf
p. 4, 19 3 φαντ. ἐπ.: Laert. Diog. X 31 4 μεταίῳ FCo² Z¹
5 ἐκβαλεῖς Z¹ ἐκβάλλεις BPFCo² Z¹ | de verbia καὶ τὸ κριτήριον
ἅπαν ταραξίς agitur in Pap. Hercul. 1012 (Coll. alt. VII)
col. 59 (Cræn., Kolotes u. Menedemos p. 117), unde pro ἐκβαλεῖς:
ταράξεις et supra v. 4 pro συνταράξεις: συνεμβάλλεις corrigere
vult Cræn. 6 προσμενόμενον BP¹ | καὶ τὸ μὴ τὴν ἐπιμ. del.
Merbach, De Ep. can. 40: hiatus significandi sic fere explen-
dum (ἔχον τοῖς ἀδελφαῖς ἔχουσιν) 7 οὐκ ἐκλείψεις corrupta:
οὐκ ἐκλείπει Bonnet 8 ὥστε τετηρηκὼς Merbach: ᾧς τετηρη-
κὼς Ω ᾧς' ἔχρηκὼς Us. p. XXI 9 XXV — D. Gen. fr. 49
ἐπανοίσεις ἐκα[στον] | ἐπανοίσεις D. Gen. 10 XXV — D. Gen. fr. 49
ἐπανοίσεις ἐκα[στον] | ἐπανοίσεις D. Gen. 11 δυσπόριστοι
BP¹ 12 XXVII — Vat. 13, Cic. De fin. I 20, 65 13 ἔστιν οὐ-
FCo² 14 XXVIII — Cic. De fin. I 20, 68 | τε] τί F τι Co²

αὐτοῖς τοῖς ὁρισμένοις ἀσφάλειαν φιλίας μάλιστα κατεῖδε συν-
τιλουμένην.

XXIX Τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν εἰσι φυσικαὶ καὶ <ἀναγκαῖαι, 149
αἱ δὲ φυσικαὶ καὶ> οὐκ ἀναγκαῖαι, αἱ δὲ οὔτε φυσικαὶ οὔτε 15
ἀναγκαῖαι, ἀλλὰ παρὰ κενὴν δόξαν γινόμεναι. (φυσικὰς καὶ 1
ἀναγκαῖας ἡγεῖται ὁ Ἐπίκουρος τὰς ἀληθδόνος ἀπολυτέρας, ὡς
ποτέν ἐπὶ αἴφους· φυσικὰς δὲ οὐκ ἀναγκαῖας δὲ τὰς ποικί-
λοτάς μόνον τὴν ἡδονήν, μὴ ἐπιξαιρουμένας δὲ τὸ ἄλγος, ὡς
πολυτελεῖ πικρία· οὔτε δὲ φυσικὰς οὔτε ἀναγκαῖας, ὡς στεφάνους
καὶ ἐνδοξάστου ἀναθέσεις.) 10

XXX Ἐν αἷς τῶν φυσικῶν ἐπιθυμιῶν, μὴ ἐπ' ἄλγος δὲ
ἐπαγαγουσῶν ἴαν μὴ συντελεσθῶσιν, ὑπάρχει ἡ σπουδὴ σύν-
τονος, παρὰ κενὴν δόξαν αἴται γίνονται, καὶ οὐ παρὰ τὴν
ἑαυτῶν φύσιν οὐ διαχέονται ἀλλὰ παρὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου
κενοδοξίαν. 15

XXXI Τὸ τῆς φύσεως δίκαιόν ἐστι σύμβολον τοῦ συμφέ- 150
ροντος εἰς τὸ μὴ βλάπτειν ἀλλήλους μηδὲ βλάπτεσθαι.

XXXII Ὅσα τῶν ζώων μὴ ἰδύνατο συνθήκας ποιῆσθαι τὰς
ὅπρ τοῦ μὴ βλάπτειν ἄλλα μηδὲ βλάπτεσθαι, πρὸς ταῦτα
οὐδὲν ἦν δίκαιον οὐδὲ ἀδίκον· ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἰθύνων 10

1 φιλίας vir doctus apud Madeirium ad Cic. l. l.: φιλίας R
amicitiae praesidium esse firmissimum Cic., φιλίας tuari stud.
Bignone, Rend. Ist. Lomb. II vol. 41 p. 806 sq., φιλίας Us. |
κατεῖδε Madeir. ex Ciceronis petierat: κα[τε]λε[υ]σε B² κατεῖδεν
reliqui | [συν]τελ. B² 2 XXIX — Val. 20, D. Oen. fr. 61
ἀναγκαῖαι δ]ε, αἱ δὲ οὔτε ... παρὰ δ[ό]ξαν κενήν, αἱ δὲ ἀναγκαῖαι
... καὶ suppl. Steph. cf. Cic. Tusc. disp. V 33, 93 De fin.
II 9, 36 <ἀναγκαῖαι, αἱ δὲ φυσικαὶ μὲν> οὐκ ἀναγκαῖαι <δὲ>
Us. cum Val., D. Oen., Cic. De fin. I 13, 45 Anon. in Arist.
Eth. N. III 13 p. 171 Heylb. Athen. XII 511 E Plut. Groll. 6
p. 289 B (Ep. fr. 456) 3 γινόμεναι P²? Schol. Ar. ἡγοῦμεναι
FCo² 4 ἀληθδόνος Weil: ἀληθδόνος R 7 δὲ καὶ οὐκ F¹ ex
dē οὐκ, Zt | δὲ posterius om. FCo²Zt 8 μόνον FCo²Zt
12 σπουδῇ, σέτονος: cf. fr. 483, Philod. De ira col. 44, 9
(Wille p. XXIX) 13 οὐ expunctum in F om. Co² 15 XXXII
cf. Hieronymus apud Porph. De abul. I 13 p. 95, 16 sqq. N²
ἰδύνατο FCo²Z ante corr. ἰδύνατο Z post corr., f 19 ἄλλα
Gass.: ἄλλα DFZt ἄλλα 7 F om. Co² 10 ἦν Us.: ἦ BF¹ cf.
p. 32, 13 ἦ οὐδὲ P² ἔστιν οὐδὲ FCo²Zt

ἥσα μὴ ἰδύνατο ἢ μὴ ἐβούλετο τὰς συνθήκας ποιῆσθαι τὰς
ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν μηδὲ βλάπτεσθαι.

XXXIII Οὐκ ἦν τι καθ' ἑαυτὸ δικαιοσύνη, ἀλλ' ἐν ταῖς
μετ' ἀλλήλων συστροφαῖς καθ' ὁπηλείκους δέηποι ἀπὸ τόπων
συνθήκη τις ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν ἢ βλάπτεσθαι.

151 XXXIV Ἡ ἀδινία οὐ καθ' ἑαυτὴν κακόν, ἀλλ' ἐν τῷ κατὰ
P. 12 τὴν ὑπόψιν φόβῳ, εἰ μὴ λήσῃ τοὺς ὑπὲρ τῶν τοιούτων
ἰφιστηκότητας κολαστάς.

XXXV Οὐκ ἔστι τὸν λάθρα τι ποιῶντα ὥν συνέθεντο
10 πρὸς ἀλλήλους εἰς τὸ μὴ βλάπτειν μηδὲ βλάπτεσθαι, πιστεύειν
ὅτι λήσῃ, κἂν μυριάκις ἐπὶ τοῦ παρόντος λανθάνῃ. μέγροι γὰρ
κατοστροφῆς ἀδύηλον εἰ καὶ λήσῃ.

XXXVI Κατὰ μὲν κοινὸν πᾶσι τὸ δίκαιον τὸ αὐτό, συμ-
φέρον γάρ τι ἦν ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους κοινωνίᾳ· κατὰ δὲ τὸ
15 ἴδιον χώρος καὶ ὅσων δέησι αἰτίων οὐ πᾶσι συνέπται τὸ
αὐτὸ δίκαιον εἶναι.

152 XXXVII Τὸ μὲν ἐπιμαρτυρούμενον ὅτι συμφέρει ἐν ταῖς
χρεῖαις τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας τῶν νομισθέντων εἶναι
δικαίων, ἔχει τὸ ἐν τοῦ δικαίου γῶργ εἶναι, ἴαν τι τὸ αὐτό
20 πᾶσι γένηται ἴαν τι μὴ τὸ αὐτό. ἴαν δὲ νόμον ἔθνητις, μὴ

ἡδύνατο FCo²Zf | μὴ poterius om. FCo²Zf ε ἢ] μὴδὲ Co²
| μὴ δῆσαι B μὴ λήσῃ Z μολήσῃ f | τοὺς BP τὰς FCo² om.
Zf 9 XXXV = Vat. 6 cf. Cic. De fin. I 16, 50 | ποιῶντα etiam
Vat.: κινῶντα Madvig κατοῦντα J. B. Bury, Hermath. V 269 |
ὥν] παρ' α Μει. ὥν (μὴ ποιεῖν) συνέθεντο Ko. 10 μὴδὲ]
καὶ FCo²Zf, γρ P² 11 ἐπὶ Vat. ut Menagius voluerat: ἀπὸ
BP¹, γρ δι πρ. P² ἀπὸ FCo²P²Zf 12 εἰ καὶ] εἶναι FCo² εἰ
Vat. 13 (τὸ) κοινὸν Gass. cf. tamen Polyb. IV 6, 11 | τὸ
αὐτὸ δίκαιον del. Ko., immerito 14 αἰτίων B αἰτιῶν ceteri
15 τῶν νομ. εἶναι δικαίων scri. Us. 16 δικαίων... εἶναι om.
Zf | ἔχει τὸ ἐν τοῦ δικαίου] ἔχει τὸν τοῦ P ἔχει τὸ τοῦ FCo²
ἔχειν τοῦ B | γῶργα scri.: γῶργαν (γῶργαν B) S (antea omīssum
trās add. P (= W)) | ἔχει τὴν τοῦ δικαίου φύσιν (omīssio εἶναι)
Gass., Ko. ἔχει τὸν τοῦ δ. χαρακτήρα Us. hic anteferretur ἔχειν
τοῦ δικαίου γῶργαν ἴστιν | τὸ αὐτό] αὐτὸ FCo² 20 γένηται] μὴ
γένεοιτο FCo² | ἴαν τι μὴ τὸ αὐτό Steph.: ἴαν τι μὴ τὸ αὐτό
πᾶσι γένηται ἴαν τι μὴ (μὴν P) τὸ αὐτό BP. om. FCo² ἴαν

ἀποβαίνειν δὲ κατὰ τὸ συμφέρον τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, οὐκ ἐστὶ τοῦτο τὴν τοῦ δικαίου φύσιν ἔχει. καὶ μεταπίπτει τὸ π. 10 κατὰ τὸ δίκαιον συμφέρον, χρόνον δὲ τινα εἰς τὴν πρόληψιν ἐναρμόσσει, οὐδὲν ἦτοιν ἐκείνον τὸν χρόνον ἦν δίκαιον τοῖς μὴ φωναῖς κεναῖς ἑαυτοὺς συνταράττουσιν ἄλλ' εἰς τὰ πράγ- 1 ματα βλέπουσιν.

XXXVIII Ἐνθα μὴ καινῶν γενομένων τῶν περισσώτων 153 πραγμάτων ἀνιφάνη μὴ ἀρμόττοντα εἰς τὴν πρόληψιν τὰ νομισθέντα δίκαια ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων, οὐκ ἔν ταῦτα δίκαια. Ἐνθα δὲ καινῶν γενομένων τῶν πραγμάτων οὐκ ἐστὶ συνέφερε 10 τὰ αὐτὰ δίκαια κείμενα, ἐνταῦθα δὲ τότε μὲν ἦν δίκαια, ὅτε συνέφερον εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν τῶν συμπολι- τειομένων· ὕστερον δ' οὐκ ἦν ἔτι δίκαια, ὅτε μὴ συνέφερον.

XXXIX Ὁ τὸ μὴ θαρροῦν ἀπὸ τῶν ἐξωθεν ἄριστα συστη- 154 σάμενος οὗτος τὰ μὲν δυνατὰ ὁμόφυλα κατισκευάσατο, τὰ δὲ 15 μὴ δυνατὰ οὐκ ἀλλόφυλά γε· ὅσα δὲ μηδὲ τοῦτο δυνατὸς ἦν, 11 ἀνιπίμικτος ἐγένετο, καὶ ἐξηργάσατο ὅσα τοῦτ' ἔλυσαιτε πρᾶττειν.

τα τὸ αὐτὸ πᾶσι μὴ γένηται Zf | νόμον θήται Us.: μόνον θηταί BFFCo³Z¹ νομοθετῆται Z¹f | τις] τί Zf

1 ἀποβαίνει P¹ ἀποβαίνει BFFCo³P²Z¹ | δέ] δὲ B(QW) 4 τον χρόνον ἐκείνον B 5 ἄλλ' εἰς τὰ Co. coll. Philod. Rhet. I p. 286 Sudh., Us.: ἀλλὰ πλείστα Q 7 καινῶν BFFCo³Z¹ καινῶν Z¹f, corr. Aldobr. 8 ἀνιφάνη . . . 10 πραγμάτων om. FCo³Zf 8 ἐναρμόσσει Us. 10 καινῶν P καὶ τῶν B, corr. Gass. | τῶν om. B | περισσώτων οὕτε πραγμάτων ins. coll. W² Steph. 11 δὲ] δὲ BF | δίκαια, ὅτε] δίκαια ὅτε P δίκαιός τε ᾧ B 12 πολιτευομένων FCo³P²Zf 14 μὴ om. f, cf. E. Bignone Riv. di Fil. XLIII (1915), 542sq. 15 οὗτος om. B | τὰ δὲ . . . 17 ἀνιπίμικτος om. B¹ aplo cum spatio, τὰ δὲ μὴ δυνατὰ αἴτις ἐπίμικτος suppl. B² 18 ὅσα δὲ Us.: ὅσα γε P ὅσα FCo³Zf | 'expectes μηδ' αὐτὸ τοῦτο' Us. 17 -μικτος Q | ἐξηργάσατο scripsi (idem Croen., Rh. Mus. LXI (1906) 419, sed vocem non recte interpretans) cf. p. 54, 7: ἐξηργάσατο Q (ἐξοργάσατο cod. H sec. Us.) ἐξηργάσατο Steph., R. Philippson, Arch. f. Gesch. d. Phil. XXIV (1910) 304 | τούτων Aldobr. | τοῦτ' ἔλυσαιτε QW τοῦτ' ἔλυσαιτε factum) λυσαιτέ (ex -τέλῃ vel -τέλῃς) P¹ λυσαιτέ, γε in mg. P² τοῦτο λυσαιτέ B τοῦ λυσαιτέ FCo³Zf

XL Ὅσοι τὴν δύναμιν ἴσχον τοῦ τὸ θαρρεῖν μάλιστα ἐκ τῶν ὁμορρύντων παρασκευάσασθαι, οὔτοι καὶ ἐβίωσαν μετ' ἀλλήλων ἥδιστα τὸ βεβαιότατον πίστωμα ἔχοντες, καὶ πληρεστάτην οἰκειότητα ἀπολαβόντες οὐκ ᾤδύραντο ὡς πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὴν τοῦ τελευτήσαντος προκαταστροφὴν.

GNOMOLOGIUM VATICANUM EPICUREUM

Ἐπικούρου Προσφώνησις.

1 Τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον οὐτε αὐτὸ πράγματα ἔχει οὐτε ὧλον παύει, οὐτε ἡσυχίαν οὐτε χάρισι συνέχεται· ἐν ἀσθενείᾳ τὸ γὰρ πάντα τὰ τοιαῦτα.

2 Ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· τὸ γὰρ διαλυθὲν ἀναισθητὶ τὸ δὲ ἀναισθητοῦ οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς.

3 Οὐ χρονίζει τὸ ἀλγοῦν ἐν τῇ σαρκί, ἀλλὰ τὸ μὲν ἔκρον τὸν μάλιστα χρόνον πάριστι, τὸ δὲ μέσον τὸ ἐπιρριπνόν τὸ ἡδόμενον κατὰ σάρκα (οὐ) πολλὰς ἡμέρας ὑπάρχει, οἱ δὲ πολυχρόνιοι τῶν ἀρρωστικῶν πεινάζον ἔχουσιν ἐν τῇ σαρκὶ τὸ ἡδόμενον ἢ τὸ ἀλγοῦν.

4 Πᾶσα ἀλγηδὼν ἐνκαταφρόνητος· ἡ γὰρ σύντομον ἔχουσα τὸ ποιοῦν σύντομον ἔχει τὸν χρόνον, ἡ δὲ χρονίζουσα περὶ τὴν σάρκα ἀβληχρὸν ἔχει τὸν πόνον.

1 τοῦ τὸ θαρρεῖν *Mei.*: τοῦ τὸ θαρρεῖν *BP* τοῦ θαρρεῖν *FCe³Zf* 1 ὁμορρύντων *BCe³* | παρασκευά(σ)αι *P¹* αἰσθαι *BP¹Co³* | οὔτω *BP*, *sed cf.* p. 59, 16 2 ἥδιστα τὸ *Us.*: ἥδιστα τὸν *B* ἥδι(στα)ν καὶ | *P(QW)* ἥδιστα *FCe³Zf* ἥδιστα τὸν <βίον> *Leop.* | πληρεστάτον *FCe³* 4 πρὸς ἑαυτὸν | πρὸς αὐτὸν *P¹* ἑαυτὸν *F¹Co³Zf*, γὰρ *P³* ἑαυτὸν *F¹* πεινάζον *Can.* πεινάζον *Orsen.*: πρὸς ἑαυτὸν, πρὸς ἑδονήν *etc. cfl. Hitzig* 5 καταστροφὴν *FCe³* 7 προσφώνησις *Weil* 8 — *Sen.* I 10 τὰ *errore omissionum in Us.* 'Kl. Schr.' I 313 11 — *Sen.* II 12 — *Sen.* IV 14 τὸ δὲ μάλιστα τὸν *Vat.*: τὸ δὲ μέσον τὸν *Vat.*: τὸ δὲ μέσον *D. L.* ad lectionem *Vatican.* cod., *quavisque sit recta sit, cf. Cic. De fin. I 16, 49 (Us. fr. 397 p. 269, 17)* | ἐπιρριπνόν *Hartel ex D. Diarr.*: ὅτις τινὲς *Vat.* 15 οὐ *om. Vat.* 18 — *Sen. Ep. 78, 7 (Ep. fr. 446)* | σύντομον *Vat.*, *corr. Us. cf. Sen. summi doloris intentio*